

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-8-72-21>

УДК 373.3.014.552(71+477)

Хомич О.О.Київський університет імені Бориса Грінченка,
НВК «Новопечерська школа», м. Київ**ДОСВІД КАНАДИ ЩОДО НАВЧАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ
У КОНТЕКСТІ РОЗБУДОВИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

Анотація. У статті висвітлено порівняльну характеристику навчання учнів у початкових школах Канади та України. Розкрито особливості освітньої політики Канади щодо організації навчального процесу у початкових школах, що функціонують у різних провінціях та на територіях цієї країни. Кожен із федеративних суб'єктів має законодавство, що забезпечує освітню політику, навчальні програми та практику початкової та середньої освіти. Охарактеризовано структуру систем початкової освіти та подано її найсуттєвіші особливості в географічних та територіально-адміністративних межах Канади. За результатами компаративного аналізу з'ясовано та подано особливості організації навчання в початкових школах та їх структур, оцінювання навчальних досягнень учнів, вимоги до навчального простору та взаємодії з батьками в початкових школах Канади й України.

Ключові слова: Канада, організація навчання, освітня політика Канади, початкова освіта, провінції, система освіти.

Khomych OksanaKyiv University Borys Grinchenko,
NPC Novopetcherska School, Kyiv**CANADIAN EXPERIENCE ON THE STUDY OF INITIAL CLASSES
IN THE CONTEXT OF THE DEVELOPMENT OF A NEW UKRAINIAN SCHOOL**

Summary. The article describes the comparative characteristics of student learning in primary schools in Canada and Ukraine. The peculiarities of the educational policy of Canada concerning the organization of the educational process in primary schools operating in different provinces and territories of this country are revealed. The structure of primary education systems is described and its most significant features are presented within Canada's geographical and territorial-administrative boundaries. The results of the comparative analysis have identified and presented the peculiarities of the organization of education in elementary schools and their structures, assessment of students' educational achievement, requirements for educational space and interaction with parents in primary schools in Canada and Ukraine. Canada has a public education system that is provided, funded and administered by federal, provincial and local governments. The Minister for Education of each province is responsible for establishing education policies, such as the provision of funds for provinces and federal funds, teacher certification, provision of textbooks and library services, the provision of education statistics, and the establishment and application of compulsory training. Canada's education system is characterized by a decentralized structure. Each province is subdivided locally into school districts run by a superintendent and elected by the school board. There are a number of differences and similarities in the operation of elementary schools in Canada and Ukraine. First of all, the education system of each state reflects the real socio-economic, cultural situation and the search for strategies for improving the primary education of students in the territorial dimension of both states is characteristic. The influence of state education policy on the progress of elementary education in the territory of Canada and Ukraine is revealed. The results of the comparative analysis have identified and presented the peculiarities of the organization of education in elementary schools and their structures, assessment of students' educational achievement, requirements for educational space and interaction with parents in primary schools in Canada and Ukraine.

Keywords: Canada, Canadian educational policy, certification, decentralization of education, education system, elementary education, learning organization, provinces.

Постановка проблеми. Освіта – важливий суспільний інструмент, що формує майбутнє країн, їх розвиток. У нашу добу освіта є основною продуктивною силою розвитку суспільства. Комісія Європейської Спільноти ЮНЕСКО так визначила основну функцію освіти: вона має відігравати динамічну і конструктивну роль у підготовці індивідів у XXI столітті [1], тому освіта має постійно оновлюватися та вдосконалюватися на основі перспективних досягнень науки.

В умовах розбудови Нової української школи актуалізується продуктивний досвід зарубіжних країн, що може дати поштовх для її розвитку. У цьому руслі як науковий, так і практичний інтерес становить освіта Канади. Система шкіль-

ної освіти цієї країни ґрунтується на провідних ідеях розвитку необхідних компетентностей, врахування індивідуальних потреб та формування способів діяльності, що є визначальними як для становлення особистості, так і для поступу суспільства загалом. Система шкільної освіти Канади є доступною для кожної дитини. До особливостей системи освіти цієї країни варто віднести те, що вона увиразнено ґрунтується на принципі децентралізації провінційні. Міністерства освіти провінцій та місцеві органи влади визначають високі критерії, яких мають досягти учні упродовж навчання, що забезпечує їх успішний розвиток. Канада – федеративна країна, що включає в себе 10 провінцій та 3 території. Департаменти або міністерства освіти кожної про-

вінції несуть відповідальність за організацію, навчання та оцінку освіти учнів на початковому та середньому рівнях. Кожна з федеративних суб'єктів має законодавство, що забезпечує освітню політику, навчальні програми та практику початкової та середньої освіти. Законодавство про освіту цієї країни найкраще відображає історію, культуру та суспільні потреби щодо освіти її громадян. У кожній провінції організація освітнього процесу в початковій школі має як спільні, так і відмінні особливості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Загальні питання системи освіти в Канаді вивчали як українські вчені, так і зарубіжні вчені. Науковий інтерес становлять ті аспекти, що розкривають систему освіти в цілому та окремі питання, а саме: питання вищої освіти та її проблематики досліджували (Є. Ізраєлян, Є. Комкова, А. Кубишкін, Т. Грищенко), різні проблеми професійно-педагогічної підготовки вчителя – Васянович В., Пахоцінський Р., професійного становлення молодого вчителя – Чувакова Т.Г., особливості співпраці між школами та педагогічними факультетами університетів досліджували зарубіжні вчені: М. Кінг-Серз, М. Розенберг, С. Фейген, А. Макдоналд, Дж. Келлі.

Формування цілей статті. Метою статті є висвітлення особливостей продуктивних практик початкової освіти в Канаді у руслі розбудови Нової української школи.

Виклад основного матеріалу. Канада має державну систему освіти, яку надають, фінансують і управляють федеральні, провінційні та місцеві органи влади. До відання влади провінцій входить контроль за дотриманням державних законів у галузі освіти, зокрема й початкової. Як наслідок, існують незначні відмінності в освітніх системах кожної провінції (тип пропонуваніх програм, мінімальні та максимальні вимоги до віку учнів тощо), але подібність у цих системах значно переважає відмінності.

Варто зауважити, що Канада не має жодного централізованого федерального департаменту освіти та інтегрованої системи освіти. Школи та організація особливостей навчання у них є безпосередньою відповідальністю органів управління провінцій та територій відповідно до Конституції Канади (1867). У розділі VI цього документу «Розподіл законодавчих повноважень», у статті 92, сказано: «У кожній провінції Законодавча влада може робити виключно свої Закони стосовно освіти відповідно до зазначених положень» [7].

Оскільки Канада є федеративною країною. У ній не існує єдиного міністерства чи департаменту освіти. До її складу входить 10 провінцій – Альберта, Британська Колумбія, Манітоба, Нью-Брансвік, Ньюфаундленд і Лабрадор, Нова Шотландія, Онтаріо, Острів Принца Едуарда, Квебек, Саскачеван, і відповідно до Конституції Канади, уряд провінцій здійснюють управління всіма рівнями освіти. Три території: Юкон, Північно-Західні території і Нунавут, не мають такого самого конституційного статусу, як наведені вище провінції, і підлягають прямому контролю з боку федерального уряду в галузі освіти. Що стосується освіти, то федеральний уряд делегує цю відповідальність територіальним урядам, які, у свою чергу, співпрацюють з провінціями

з метою забезпечення вищої освіти на цих територіях. Департаменти або міністерства освіти несуть відповідальність за організацію, навчання та оцінку освіти на початковому та середньому рівнях. Кожна провінція та територія мають своє законодавство, освітню політику, навчальні програми та практику для системи початкової та середньої освіти, що найкраще відображає історію, культуру та потреби щодо навчання населення, що проживає тут. Комплексна, різноманітна і доступна для широкого соціального загалу система освіти в Канаді відображає суспільну віру в важливість освіти [1]. У цих 13 окремих юрисдикцій Канади (10 провінціях і 3 територіях) освітня політика іноді значно відрізняються. Адже кожен регіон враховує історію, мову, культуру, що є близькою і зрозумілою для соціального середовища. Проте всіх їх об'єднує ідея цінності освіти. Такий підхід до освітніх питань зробив шкільні системи Канади кращими у світі [12]. Освіта в Канаді поділяється на дошкільну, початкову, середню та вищу освіту, яка включає програми коледжів та університетів, а також професійно-технічне навчання.

За формою власності заклади шкільної освіти поділяються на державні школи та приватні. Більшість дітей в Канаді починають відвідувати садочок у віці чотирьох-п'яти років. Відповідно до законів більшості провінцій та територій, обов'язковий вік навчання в школі становить від шести до шістнадцяти років. Детальну структуру шкільної освіти подано у табл. 1 «Структура шкільної системи освіти в Канаді».

Таблиця 1
Структура шкільної системи освіти в Канаді

Назва освіти	Вік учнів	Класи	Вимоги щодо відвідування
Дошкільна	2–6	–	Необов'язково
Початкова	6–11	1–6	Обов'язкова
Середня	12–14	7–9	Обов'язкова
Вища	15–16	10	Обов'язкова
	17–18	11–12	Необов'язкова

Джерело: розроблено автором

Загалом канадські діти відвідують дитячий садок протягом одного або двох років у віці чотирьох чи п'яти років на добровільних засадах. Дошкільна освіта в Канаді є платною та добровільною. Існує широкий спектр дошкільних закладів: від неприбуткових кооперативних шкіл до католицьких та інших релігійних шкіл, громадських і приватних. Плата за навчання в кооперативних школах є достатньо низькою. Заслугує на увагу те, що в цих школах дуже часто батьки працюють волонтерами, як помічники вчителів. Релігійні школи в Канаді досить популярні, в середовищі віруючих батьків, оскільки вони зазвичай включають в освітній процес певний релігійний зміст. Хоча відвідування дошкільного закладу дітьми не обов'язкове, його рекомендують тим родинам, у яких перша мова не англійська (наприклад, французька (Квебек)). Дошкільні навчальні заклади створюють умови для розвитку соціальних і культурних компетентностей у дітей. Дошкільні заклади є своєрідним майданчиком для знайомства батьків з іншими родинами,

що сприяє розвитку соціальної комунікації дітей в родинному середовищі.

Досліджено, що початкова школа Канади охоплює дітей віком від 6-ти років. Середню освіту учнів забезпечує 12-річна школа. Винятком є провінція Квебек, де учні навчаються в середній школі 13 років. Після закінчення середньої школи випускники продовжують навчання в коледжах, університетах.

Відповідно до територіально-адміністративного поділу та освітнього законодавства Канади організація освітнього процесу у закладах освіти різних форм власності дещо різниться. Державні школи підпорядковуються урядам провінцій, в яких вони функціонують. Фінансування цих закладів здійснюється з місцевих провінційних бюджетів. Відділи освіти провінцій визначають освітню політику відповідно до чинних законів провінцій. Міністр освіти кожної провінції відповідає за встановлення політики у сфері освіти, наприклад, виділення коштів для провінцій та федеральних фондів, атестацію вчителів, забезпечення підручниками та бібліотечними послугами, надання статистичних даних про освіту, а також встановлення та застосування терміну обов'язкового навчання.

Для системи освіти Канади характерною є децентралізована структура. Кожна провінція поділяється на місцевому рівні на шкільні округи, якими керує начальник і обрана громадою шкільна рада (або рада з питань освіти). Вона вирішує навчальну політику, наймає вчителів, закуповує обладнання та, як правило, здійснює нагляд за щоденною роботою шкіл. Більшість шкіл мають Консультативні ради для батьків (РАС), які в основному стосуються залучення коштів на придбання обладнання, такого як комп'ютери, відеоспостереження, аварійне освітлення, обладнання для дитячих майданчиків і шкільні автобуси для дітей з особливими потребами.

Аналіз джерел дав змогу з'ясувати, що мережа приватних шкіл в Канаді достатньо розгалужена. Деякі з них під керівництвом окремих районних шкільних рад (зазвичай католицьких або протестантських) [11]. Перевага приватних

початкових шкіл у тому, що вони пропонують дітям численні освітні послуги, що не надають державні школи. У приватних закладах освіти менша кількість учнів у класах, висококваліфіковані інструктори. До прикладу, школи Монтесорі пропонують вихованцям початкову освіту, що сприяє творчості та самовираженню. Також є початкові школи, які пропонують релігійну освіту, наприклад, християнські, мусульманські та єврейські, мовні початкові школи (Language Elementary Schools), початкові школи для дівчаток (Girls Elementary Schools), початкові школи для хлопчиків (All Boys Elementary Schools), Coed початкові школи та інші [8].

За результатами студій, нами розроблено порівняльну таблицю щодо організації навчання учнів у різних провінціях. У кожній провінції організація навчального процесу має як спільні, так і відмінні ознаки. Деякі провінції мають схожу структуру навчання. З території Канади мають системи, ідентичні окремим канадським провінціям. Юкон має таку ж структуру, що і Британська Колумбія, а Північно-Західні території і Нунавут – структуру Альберти. У таблиці № 2 можна розглянути деталізацію тривалості навчання в початковій школі в усіх провінціях та територіях Канади.

Як засвідчує аналіз практики початкової школи в Канаді, навчальна програма в початковій школі може відрізнятися в різних провінціях. Спільним є те, що в початковій школі учні мають одного вчителя (класовода), який навчає їх упродовж п'яти-восьми років основних предметів. Типовий розклад включає в себе уроки з читання, письма, математики, історії, географії, мистецтва, музики, науки і фізичного виховання. У деяких школах французька мова також є обов'язковим предметом, а в інших вона пропонується учням початкової школи у формі «програми раннього французького занурення» ("early French immersion programme"), але не обов'язково. Інші іноземні мови зазвичай не вивчають у початковій школі [5]. Після завершення терміну навчання в початковій школі, діти переходять до середньої школи. Трапляються

Таблиця 2

Тривалість навчання в початковій школі

Назва провінції	Початок навчання (1 клас)	Тривалість навчання в початковій школі (роки)	Загальна тривалість навчання у школі (роки)
Альберта	6	6	12
Британська Колумбія	6	7	12
Манітоба	7	4	12
Нью-Брансвік	5	5	12
Ньюфаундленд і Лабрадор	5	6	12
Північно-Західні території	6	6	12
Нова-Шотландія	5	6	12
Онтаріо	6	8	12
Острів Принца Едуарда	5	6	12
Квебек	6	6	13
Саскачеван	7	5	12
Юкон	6	7	12
Нунавут	6	6	12

Джерело: розроблено автором

випадки, коли окремим учням доводиться залишатися на повторний курс у зв'язку з тривалою відсутністю у школі або через низький рівень успішності.

Особливості організації освітнього процесу. Тривалість навчання. Навчання у початкових школах Канади триває від п'яти до восьми років. Період навчання може відрізнятися у різних провінціях. Адаптація рішення Міністерства освіти кожної провінції вибудовуються окремо. Уряд кожної провінції приймає самостійне рішення щодо визначення тривалості навчання учнів у навчальних закладах. На відміну від Канади, особливістю навчання в початкових школах України є чотирирічне навчання у всіх закладах освіти, що регламентовано нормативною базою.

Навчальний рік в Канаді розпочинається з початку вересня і триває до кінця червня. Зазвичай навчальний рік складається з двох семестрів, хоча в деяких провінціях він поділяється на квартали або триместри. Навчальний день розпочинається о 8.30 і триває до 15.30 год. У продовж дня діти мають перерви та обід. Традиційною в Канаді є п'ятиденне навчання. Навчальна програма рівномірно розподілена на два семестри. Проте трапляються випадки, коли у деяких школах частину навчальних дисциплін викладають у I семестрі, а решту – в II семестрі. Обґрунтовують це тим, що для учнів такий підхід є більш ефективним. Якщо менше предметів в одному семестрі, тоді учні мають змогу більш ефективно засвоїти матеріал з певної дисципліни, отримати більш ґрунтовні знання.

Оцінювання. Оцінювання є невід'ємною частиною навчального процесу, адже воно виконує функції стимулювання, контролю і корекції навчання учнів. Оцінка є зворотнім зв'язком щодо роботи учнів у класі та допомагає вчителю спрямовувати школярів у необхідному розвивальному напрямку. Отримання зворотнього зв'язку за результатами поточної оцінки, може слугувати чинником особистісного зростання учнів. Учителі спрямовують здобувачів початкової освіти на розуміння їхніх помилок і використовують цю інформацію для встановлення нових цілей навчання, актуальних для кожного учня. Досвід Канади щодо оцінювання навчальних досягнень учнів становить науковий і практичний інтерес, оскільки оцінювання результатів навчання за концепцією «Нової української школи» має формувальний характер. Педагоги у 1-2 класах оцінюють школярів у вербальній формі. Учні мають максимально залучатися до самоконтролю та самооцінювання. Тому варто вивчати досвід учителів Канади щодо оцінювання учнів.

Оцінювання в Канаді та Україні кардинально відрізняється. У школах Канади учителі застосовують поточне та підсумкове оцінювання. Учні упродовж навчання отримують підтримку, відгуки від учителя щодо покращення якості рівня знань і оцінюються за результатами освітніх досягнень: проектних, тестових, самостійних та контрольних робіт. Учителі впродовж навчання проводять систематичні спостереження за діяльністю та розвитком школярів. Адаптація в основу оцінювання покладено процес збирання, перегляду та використання інформації, щоб покращити поточні досягнення учнів.

Підсумкове оцінювання відбувається на основі набору критеріїв, стандартів, що визначені навчальними програмами кожної провінції. Кожна з десяти провінцій Канади та трьох територій відповідає за розробку власної системи оцінювання для підтримки та контролю за навчанням здобувачів освіти (учнів початкових школи). До 2000 року багато керівників освіти різних рівнів підкреслювали традиційну «діагностично-формульовано-підсумкову» послідовність оцінювання. У цій послідовності вчителі використовували діагностичні та формативні оцінки для вдосконалення та адаптації своїх навчань, а підсумкові оцінки використовувалися для публічного звітування про досягнення студентів. Починаючи з 2000 року, «рух підзвітності» поширився по всій системі освіти Канади, де вчителі щодня використовують оцінки для моніторингу навчання учнів і звітування про досягнення [4]. Для порівняння: у традиційній початковій школі України оцінювання відбувається досить часто, однак часто й відбувається навчання заради оцінок. Учні отримують бали практично за всі види роботи, що виконують: усні відповіді, письмові роботи, тести, проекти, домашні завдання та інші. У процесі оцінювання в Україні затверджено 12 бальну шкалу оцінювання: високий (10-12), достатній (7-9), середній (4-6), низький (1-3). Школярі отримують бали з третього класу. А в 1 та 2 класах оцінювання відбувається вербально. Упродовж навчання школярі отримують поточні оцінки. На їх основі виставляються тематичні оцінки. Табелі успішності учні отримують в кінці I та II семестрів. Із запровадження Концепції Нової української школи (2018) семестрове оцінювання учнів перших класів змінилося. Діти отримують щосеместру свідоцтво досягнень, у якому зазначено характеристики їхніх навчальних досягнень. Педагог у ньому фіксує рівень досягнення школярів, зазначаючи помітний прогрес у навчанні.

Навчальний процес. Основу процесу навчання в початковій школі Канади становить носить інтерактивний, а в перших класах ігровий, діяльнісний підхід. Уроки проходять в навчальних осередках. Учні мають можливість більше працювати в парах, групах, вивчаючи новий матеріал.

У Законі України «Про освіту» (стаття 54) говориться про те, що педагогічні працівники мають «академічну свободу, включаючи свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну, науково-педагогічну та наукову діяльність, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі» [2]. Тож учителі будь-яких класів можуть використовувати цікаві методи роботи, роблячи навчання кориснішим і цікавішим. До прикладу, проводити тематичні тижні, різного виду дослідження, проектні роботи.

Розклад занять. Для ефективного навчання учнів в початковій школі необхідно планувати збалансований розклад. Від якісного планування навчального дня в початковій школі, залежить ефективне та гармонійне навчання учнів. У початкових школах Канади учні мають наступний розклад уроків: 1) 8.00 – 8.40 – предмет за вибором учнів (фізична культура, мистецтво, музика); 2) 9.00 – 10.55 – робота Daily 5; 3) 11.40 – 13.00 – математика; 4) 13.05 – 13.40 –

англійська мова; 5) 13.40 – 14.20 – робота з учнями (виховна година) 6) 14.20 – 14.45 – читання вголос (учень обирає з класної бібліотеки книгу, яка йому подобається і читає її впродовж усього часу). На відміну від розкладу Канади, у школах України він частково відрізняється. Усі уроки в початкових класах регламентовані, тобто по 40 хв у 2 – 4 класах, окрім 1 класу (35 хв). Уроки, які потребують більшої зосередженості ставлять у першу половину дня, коли сприймання інформації дітьми більш ефективний. Наприклад, 1) 8.30 – 9.10 – українська мова; 2) 9.25 – 10.05 – математика; 3) 10.30 – 11.10 – англійська мова; 4) 11.15 – 12.00 – музика; 5) 12.30 – 13.10 – природознавство; 6) 13.25 – 14.10 – фізичне виховання.

Навчальний простір у школах Канади дуже багатогранний. Учні мають можливість навчатися в осередках: математичному, мовному, природничому та інших. У процесі роботи вчитель розподіляє дітей у групи (від 4 до 6 учнів), враховуючи їх індивідуальні особливості, а також рівень пізнавальної активності. У процесі уроку школярі мають можливість змінювати види діяльності. Вчитель розміщує парти у групи, а також може самостійно планувати навчальний простір. Наповненість класів від 20 до 28 школярів.

Досвід Канади може бути адаптований у сучасній Новій українській початковій школі. Значущим є формування освітнього простору в початковій школі Канади. У більшості шкіл України навчальний простір потребує значного переформатування. У більшості класів парти розміщені рядами. Наповненість кабінетів в середньому від 26 до 40 учнів. Суголосним для України є створення розвивального навчального простору в Новій українській школі, що започатковано 2018 року, а саме: створення навчальних осередків, забезпечення загальноосвітніх навчальних закладів одинарними партами, з метою створення навчальних груп для ефективного проведення уроку.

Використання підручників. Канадські школярі навчаються в школі і тримають своє приладдя і книжки в класі. У них відсутні зошити. Діти працюють на окремих аркушах, які вони вкладають у тоненькі легенькі папки скорозшивачі і там зберігають свої роботи. Учні привчені до папок від першого року навчання в школі. З одного боку, у вчителя першого класу йде багато часу на те, щоб учні навчилися тримати всі свої роботи у порядку. А з іншого боку, вчителю не потрібно носити пачки зошитів на перевірку, оскільки учні пишуть на аркушах, котрі згодом підшивають у портфоліо.

Українська система освіти передбачає використання учнями зошитів у яких вони постійно працюють. Аркуші педагог використовує з метою написання перевіркової роботи.

Навчальні плани у кожній провінції в Канаді розробляються департаментами освіти провінцій і, зазвичай, єдині й обов'язкові для всіх шкіл. У більшості випадків вони затверджуються міністром просвіти провінції. Окремі предмети співвідносяться у навчальному плані початкової школи таким чином: мова – 40,5%, математика – 11,5%, природознавство – 7%, суспільствознавство – 11,5%, естетичне виховання – 12%, фізкультура – 7,6%, викладання релігії – 3,5%. «Суспільствознавство» включає історію та географію.

Навчальні програми в Україні розробляються в МОН відповідними спеціалістами. Кількість годин на вивчення тем вчителів визначає самостійно.

Для забезпечення ефективного навчання у початкових школах Канади значну роль виконують кваліфіковані спеціалісти. Зауважимо, що в усіх провінціях обов'язковою є ліцензія або сертифікат вчителя, що викладає в державних початкових і середніх школах. Фактичні вимоги до сертифікатів вчителів встановлюються відділами освіти провінцій. У початкових школах Канади може працювати на посаді вчителя лише людина, що має ступінь бакалавра або магістра. Батьки заохочуються до участі в освіті своєї дитини, а школи постійно шукають асистентів, вчителів-волонтерів, які допомагатимуть у процесі навчання з читанням, мистецтвом та спеціальними проектами.

Перший учитель. Педагог, який навчає учнів початкової школи в Канаді, змінюється щороку. В школах України педагог навчає молодших школярів упродовж чотирьох років. Така практика має як позитивний вплив на формування міжособистісної взаємодії в системі «вчитель – учень», так і може гальмувати розвиток комунікативних компетенцій учнів.

Зв'язок батьків зі школою. В умовах розбудови Нової української школи інтерес становить досвід Канади щодо взаємодії вчителів із батьками учнів. У початковій школі Канади практикують індивідуальні зустрічі вчителів із батьками. Вони проходять двічі на рік: у середині листопада та квітня, їх тривалість становить від 10-ти до 20-ти хвилин на одну родину. Напередодні такої зустрічі, кожній родині видається конверт, у якому зазначено результати навчальних досягнень учнів за певний період часу та коментарі до них. У коментарях висвітлено пояснення до тем, що вивчалися впродовж певного часу й зазначаються рекомендації фахівців щодо покращення освітніх результатів їхньої дитини. На чільному місці щодо оцінювання такі характеристики учня як: організованість, здатність до самостійної роботи, співпраця з однокласниками, ініціативність і навіть саморегуляція. Обговорення оцінок школярів на загал у класі не схвалюється. Як засвідчують спостереження, в Україні, здебільшого в закладах середньої освіти (початкова школа) батьківські зустрічі проводяться у формі батьківських зборів, що відбуваються 4-ри – 5-ть разів на рік (тривалість від 1,5-ри до 2-х годин). Кожної четверті на батьківських зборах вчитель (класовод) оприлюднює результати навчання учнів. Проте індивідуальні рекомендації щодо наявних проблем навчання та виховання учнів педагог, психолог надають батькам епізодично.

Висновки. За результатами студій з'ясовано, що функціонування початкової школи в Канаді та Україні має низку відмінностей та подібностей. Насамперед система освіти кожної держави відображає реально соціально-економічну, культурну ситуацію та характерним є пошук стратегій щодо покращення початкової освіти учнів у територіальному вимірі обидвох держав. Виявлено вплив державної освітньої політики на поступ початкової освіти у просторі Канади й України. Окремі аспекти продуктивного досвіду Канади щодо організації початкової освіти

учнів із урахуванням соціально-культурного, демографічного аспектів можуть бути адаптовані в Новій українській школі. Висвітлена тема не вичерпує всіх аспектів проблематики діяльнос-

ті початкової школи в умовах її реформування. Значний інтерес можуть становити дослідження щодо підготовки вчителя початкової школи в Канаді на засадах педагогічної компаративістики.

Список літератури:

1. Делор Ж. Освіта для майбуття. *Кур'єр ЮНЕСКО*. 1996. № 6. С. 4–6.
2. Закон України «Про освіту» (2017). Стаття 54. Права та обов'язки педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу. URL: http://kodeksy.com.ua/pro_osvitu/statja-54.htm (дата звернення: 18.05.2019).
3. Криволап О.Ю. Аналіз тенденцій післядипломної підготовки вчителів початкової школи в умовах неформальної освіти. *Scientific Journal «ScienceRise: Pedagogical Education»*. 2016. № 9(5). С. 17–21. doi: <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2016.77256> (дата звернення: 06.05.2019).
4. CMEC. Council of Ministers of Education, Canada. URL: https://www.cmec.ca/604/Useful_Links.html (accessed 25 April 2019).
5. Council of Ontario Directors of Education, “Consistency in Classroom Assessment”. URL: <https://www.cpco.on.ca/ProfessionalDevelopment/Resources/CCA-Final.pdf> (accessed 10 April 2019).
6. Geraldine Gilliss, Bernie Froese-germain, Bob Mcgahey, Rick Riel. Teaching Profession. *The Canadian Encyclopedia*. 2012. URL: <https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/teaching-profession> (accessed 05 July 2019).
7. Justice Laws Website. Exclusive Powers of Provincial Legislatures. Powers of the Parliament. URL: <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/Const/page-4.html> (accessed 17 July 2019).
8. Louis Volante. Sonia Ben Jaafar. Educational assessment in Canada. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*. 2008. № 15. P. 201–210.
9. Our Kids. Private Elementary Schools. URL: <https://www.ourkids.net/private-elementary-schools.php> (accessed 25 June 2019).
10. Public School. The Canadian public school system. *Just Landed*. URL: <https://www.justlanded.com/english/Canada/Canada-Guide/Education/Public-Schools> (accessed 25 June 2019).
11. Spain Exchange Country Guide. Education in Canada. URL: <https://www.studycountry.com/guide/CA-education.htm> (accessed 19 June 2019).
12. TransferWise. The Canadian education system: An overview. 2017. URL: <https://transferwise.com/gb/blog/canadian-education-overview> (accessed 13 July 2019).

References:

1. Delour J. (1996). Osvita dlia maibuttia [Education for the Future]. *Courier UNESCO*, no. 2, pp. 4–6.
2. The Law of Ukraine "On Education" (2017). Article 54. Prava ta oboviazky pedahohichnykh, naukovopedahohichnykh i naukovykh pratsivnykiv, inshykh osib, yaki zaluchaiutsia do osvitnoho protsesu [Rights and duties of pedagogical, scientific-pedagogical and scientific workers, other persons who are involved in educational process]. URL: http://kodeksy.com.ua/pro_osvitu/statja-54.htm (accessed 18 May 2019).
3. CMEC. Council of Ministers of Education, Canada. URL: https://www.cmec.ca/604/Useful_Links.html (accessed 25 April 2019)
4. Council of Ontario Directors of Education, “Consistency in Classroom Assessment”. URL: <https://www.cpco.on.ca/ProfessionalDevelopment/Resources/CCA-Final.pdf> (accessed 10 April 2019).
5. Geraldine Gilliss, Bernie Froese-germain, Bob Mcgahey, Rick Riel (2012). Teaching Profession. *The Canadian Encyclopedia*. URL: <https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/teaching-profession> (accessed 05 July 2019).
6. Justice Laws Website. Exclusive Powers of Provincial Legislatures. Powers of the Parliament. URL: <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/Const/page-4.html> (accessed 17 July 2019).
7. Kryvolap O. (2016). Analiz tendentsii pisladyplomnoi pidhotovky vchyteliv pochatkovoї shkoly v umovakh neformalnoi osvity [Analysis of the trends of post-graduate training of primary school teachers in non-formal education]. *Scientific Journal «ScienceRise: Pedagogical Education»*, no. 9(5), pp. 17–21. doi: <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2016.77256>
8. Louis Volante. Sonia Ben Jaafar (2008). Educational assessment in Canada. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, no. 15, pp. 201–210.
9. Our Kids. Private Elementary Schools. URL: <https://www.ourkids.net/private-elementary-schools.php> (accessed 25 June 2019).
10. Public School. The Canadian public school system. *Just Landed*. URL: <https://www.justlanded.com/english/Canada/Canada-Guide/Education/Public-Schools> (accessed 25 June 2019).
11. Spain Exchange Country Guide. Education in Canada. URL: <https://www.studycountry.com/guide/CA-education.htm> (accessed 19 June 2019).
12. TransferWise (2017). The Canadian education system: An overview. URL: <https://transferwise.com/gb/blog/canadian-education-overview> (accessed 13 July 2019).